

ИСТОРИСКИ ЗАПИСИ

ОРГАН ИСТОРИСКОГ ДРУШТВА НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ
Књига III, свеска 5—6 Ц Е Т И Њ Е Мај—јуни 1949

Поводом 30-годишњице КПЈ

Говорећи о путу који је прошла КПЈ, друг Тито у свом реферату на V конгресу КПЈ је рекао: »Ми се можемо с поносом осврнути на тај тешки и славни пут КПЈ која је одолијевала свим бурама кроз двадесет осам година и на концу постала општепризнати народни руководилац како у Ослободилачком рату, тако и данас у изградњи социјализма.«

Зашто је Комунистичка партија Југославије постала општепризнати народни руководилац даје нам јасно одговор њена тридесетогодишња историја, политика коју је КПЈ спроводила за тридесет година свога постојања.

Историја КПЈ је историја упорних борби радничке класе и радног народа наше земље против буржоазије и њених реакционарних влада, с једне стране, и историја упорних борби против разних антипартиских елемената и агената класног непријатеља унутар Партије, с друге стране. Из те борбе наша Партија изашла је као побједилац, славом обичана.

У априлу ове године навршило се 30 година од оснивања КПЈ. Она је створена из разних социјалистичких партија и група које су постојале у појединим земљама Југославије. Први оснивачки конгрес одржан је у априлу 1919 године у Београду. Партија је тада добила назив Социјалистичка радничка партија Југославије (комуниста). Други конгрес Партије је одржан у Вуковару 1920 године. Значај овога конгреса састоји се у томе што је на њему донесен програм и статут Партије. Рад Партије у то вријеме, ова два конгреса и програм примљен на Вуковарском конгресу јасно нам говоре о многим недостацима Партије, о њеној социјалдемократској оптерећености и неповољној способности њених вођа. Али поред свега тога Партија је већ водила оштру револуционарну борбу против класног непријатеља. Говорећи о програму Партије примљеном на Вуковарском конгресу друг Тито каже: »Садржај тога програма одражава дјетињско доба наше Партије, јали нам показује, упркос свим недостацима, да је

наша Партија, КП Југославије, већ била на путу оштре револуционарне класне борбе — и то је било оно најпозитивније у том програму.»

У ово вријеме млада КПЈ је уживала велике симпатије и повјерење широких народних маса, које су биле револуционарно расположене. То револуционарно расположење је било изазвано побједоносном Октобарском револуцијом, а осим тога и разочарењем радних маса у александровску Југославију. »Жандармске кундаке, национално угњетавање и бездушно израбљивање радног народа — то је донијело александровско уједињење народима предратне Југославије«. (Тито). Ни КПЈ није тада била у стању да искористи ту револуционарну ситуацију, због својих сопствених слабости. Насупрот томе буржоазија није спава-ла, већ је припремала обрачун са авангардом радног народа, Комунистичком партијом. 1920 године донесена је позната »обзнана« којом се КПЈ забрањује и од тада почиње дубоко илегални рад наше Партије који је трајао за читаво вријеме постојања бивше Југославије. Ускоро је буржоазија донијела и злогласни Закон о заштити државе, на основу кога се обрачунавала са комунистима и њиховим симпатизерима и на основу кога су за вријеме бивше Југославије побијене стотине најбољих синова радничке класе и КПЈ.

Но буржоазији ни то није било довољно, већ је после неколико година, ради што успјешнијег обрачуна са радничком класом и њеном авангардом, Комунистичком партијом, завела шестога јануара 1929 године познату монархофашистичку диктатуру. Но иако је задала озбиљних удараца Партији, диктатура није била у стању да уништи Партију и љубав маса према њој. Партија је увијек успјевала да реорганизује своје редове и настави са својим радом и борбом.

И поред дубоке илегалности у којој се налазила пуне двије деценије у бившој Југославији, Партија је упорно и успјешно организовала радни народ за борбу против буржоазије. Она је организовала многе акције, штрајкове и демонстрације којима је тражила демократска права, слободу и равноправност народа Југославије. Одлучна и досљедна борба коју је водила КПЈ све је више и више подизала њен углед у масама и везивала масе за Партију.

У овом периоду илегалне борбе Партији су наносиле огромну штету фракциске борбе које су се водиле у врховима Партије. Један од првих који је учинио штету од ове фракциске борбе био је друг Тито, који је онда на челу загребачке партиске организације повео одлучну борбу противу »лијево« и десне фракције које су онда постојале у Партији. Друг Тито је кроз читаво вријеме постојања наше Партије био најистакнутији претставник и носилац оног здравог пролетерског језгра у Партији које се упорно борило за оздрављење Партије и напokon у тој борби побиједило. Осврћући се на овај период борбе и рада наше Партије друг Тито каже: »Та фракциска борба била је од огромне штете за развитак КПЈ, за њену борбу, за јачање и борбу радничке класе у Југославији уопће. Али, тај период је доказао и то, да је КПЈ, упркос свему, захватила чврст коријен у радничкој класи и да се упркос свим тешкоћама.

како субјективним тако и објективним, она упорно — иако споро — развијала и челичила. Ни прогони режима, ни фракциска борба нијесу могли потпуно спријечити тај развој. То је био доказ да је у КПЈ углавном постојала виша криза руководства но Партије. То је исто тако био доказ да је у редовима КПЈ било здраво пролетерско језгро, које се упорно борило за бољшевизацију Партије и на концу, послје свих тешкоћа, и побједило.»

Преломни моменат у историји наше Партије претставља долазак друга Тита на њено чело. Долазак друга Тита за руководиоца наше Партије значи коначну побједу оног здравог пролетерског језгра у Партији; значи смрт за фракције и све оне болести које оне са собом доносе у Партију. Друг Тито је формирао ново партиско руководство, које је са њим на челу извршило историско дјело — очистило Партију од разних фракција и непријатељских елемената и створило организационо чврсту и јединствену партију, партију бољшевичког типа. »Захваљујући новом руководству на челу са другом Титом, које је на себе прихватило одговорност да се среди стање у Партији, наша Партија је спасена судбине коју су јој припремали Горкић и непријатељи, и брзо је пребродила кризу.« (А. Ранковић). Круна те борбе и рада друга Тита јесте V земаљска конференција одржана 1940 године.

Захваљујући томе историском раду друга Тита, наша Партија је постала спремна да дочека и најтеже дане наших народа, да се у тим данима нађе са својим народом, стане на његово чело и организује га за Народноослободилачку борбу, за револуцију. Да ли би била у стању да то уради партија на чијем челу би се налазили такви издајници какав је био Горкић, Петко Милетић други, коју разједа фракциска борба и у којој због тога нема јединства, воље и акције? Наравно да не би била у стању. Партија је могла постати организатор и руководилац наше револуције само захваљујући свом јединству и организованости, захваљујући томе што су се на челу Партије налазили такви вођи какав је био друг Тито и остали чланови ЦК.

Период Народноослободилачке борбе јесте најславнији период историје наше Партије. Тада је Партија доказала своју зрелост, своју бољшевичку чврстину и прекаљеност, а њени вођи су се показали као мудри, далековиди вођи, каквих до тада раднички покрет и у опште наши народи у својој историји нијесу имали.

Услови који су постојали у нашој земљи у току Другог свјетског рата нијесу били лакши ако не и тежи него игдје друго у покороној Европи. Па ипак је једина била Комунистичка партија Југославије која је подигла масовно народ на устанак против окупатора. И не само то, већ, што је још значајније, организовала револуцију обарајући стару буржоаску власт и организујући власт радног народа. Тиме је учињен значајан допринос борби напредних снага свијета на челу са СССР против фашистичког мрака и тираније. учињен је значајан допринос снагама социјализма у свијету. Дакле, објективне услове који су постојали за вријеме Другог свјетског рата није искористила ни једна друга партија у Европи осим КПЈ. Зато је Други свјетски рат показао лице и бри-

једност сваке партије и њених вођа. Говорећи о томе друг Стаљин на једном мјесту каже: »Али, рат није био само проклетство. Он је био истовремено велика школа испитивања и провјеравања свих народних снага. Рат је разголитио све чињенице и догађаје у позадини и на фронту, он је пемилосрдно скинуо све покрове и завјесе које су скривале право лице држава, влада, партија и изнио на сцену, без маске, без уљепшавања, са свим њиховим недостацима и врлинама.« Овај рат је показао свијетли лик наше Партије и величину њених вођа. То говоре дјела, а не ријечи, међу којима је без сумње највеличанственије и одлучујуће то да смо ми из рата изашли са влашћу коју је чврсто држао у својим рукама радни народ на челу са Комунистичком партијом Југославије, да смо својом сопственом борбом, уз познате објективне услове, извојевали ту власт. Њу пам, дакле, није нико даровао са стране, нијесу нам је други донијели. Дочим тим или нечим макар и сличним не могу се похвалити друге компартије и њихове вође. Ми то можемо да тврдимо и за то имамо потпуно морално право.

Величину наше Партије и њених вођа показује и илуструје не мање и период послеријатне обнове и изградње социјализма у нашој земљи. За врло кратко вријеме наша Партија је успјела да организује обнову земље и приступи изградњи социјализма. Ту без сумње најзначајнији моменат претставља доношење нашег Петогодишњег плана чије ће испуњење значити претварање наше земље из економски заостале у економски напредну земљу, чије ће извршење значити ударање чврстих темеља социјализму у нашој земљи. Успјеси који су до сада постигнути у том погледу код нас јасно говоре о снази наше Партије и правилности њене линије. Радни елан и ентузијазам који владају у изградњи социјализма у нашој земљи могући су само захваљујући руководећој и организаторској улози наше Партије, с једне стране, и повјерењу и љубави широких народних маса према Партији, с друге стране. Успјеси који су до сада постигнути у социјалистичком преображају нашега села то нам још више потврђују. У свему томе врло значајну улогу игра наш Народни фронт који претставља велику тековину наше Партије, на којој јој може позавидјети ма која друга партија. Народни фронт је још једна убједљива легитимација наше Партије која говори о дубокој народној политици наше Партије и њеној чврстој повезаности са масама. Без једне такве организације као што је Народни фронт не би били могући оволики успјеси у социјалистичкој изградњи у нашој земљи. Зато јачање Народног фронта значи бржу изградњу социјализма у нашој земљи.

Наша земља је и у борби против капиталистичких елемената и у изградњи социјализма постигла највише успјеха од свих осталих земаља народне демократије које иду у социјализам. А то није случајно. У неким земљама народне демократије постоје повољни услови за брзу изградњу социјализма, можда повољнији него код нас, јер имају већ прилично развијену индустрију, што код нас није случај, а познато је да без индустрије, првенствено тешке, нема социјализма. Узрок томе је свакако тај што је линија наше Партије правилна и чврсто заснована на марксистичко-лењинистичким принципима, што њена линија и теорија ни-

је оптерећена никаквим опортунизмом и ревизионизмом, што се не би могло рећи за партије и руководства других земаља народне демократије.

Тај богат револуционарни пут наше Партије крунисан је **V конгресом КПЈ, који је резимирао успјехе наше Партије и теоретски уопштио њено богато искуство.** То теоретско уопштавање и освјетљавање пређевога пута дато је у извјештају друга Тита и другим извјештајима и рефератима одржаним на **V конгресу КПЈ.** Све то претставља значајан допринос теорији марксизма-лењинизма и огромну помоћ револуционарном покрету појединих земаља. Све нам то јасно говори да су вођи наше Партије мајсторски и стваралачки овладали теоријом марксизма-лењинизма, јер, како се то каже на једном мјесту у Историји СКП (б), »Овладати марксистичко-лењинистичком теоријом — значи умјети богатити ту теорију новим искуством револуционарног покрета, умјети је богатити новим поставкама и закључцима, умјети је развијати и кретати напријед, не презајући од тога да се, полазећи од суштине теорије, неке њене поставке и закључци који су већ застарали замијене новим поставкама и закључцима који одговарају новој историској ситуацији«. Значи, они су схватили да теорија није догма већ руководство за акцију. Законитост, суштина сваке социјалистичке револуције и изградње социјализма у ма којој земљи у свијету јесте и мора бити иста, али конкретне форме кроз које се појављује та законитост су разноврсне и зависе од услова мјеста и времена и онај који о томе не води рачуна претвара теорију у безживотну догму осуђену на пропаст, вуче теорију натраг. Историја радничког покрета биљежи много таквих примјера, таква пракса је нарочито данас узела широког маха код појединих комунистичких партија у свијету. Но историја радничког покрета нам говори исто тако да су сви ти разни подухвати на крају неминовно доживјели крах. Наша Партија се може поносити што не болује од догматизма који доводи до опортунизма и ревизионизма.

Због својих успјеха у револуцији и изградњи социјализма наша Партија и њен вођа друг Тито задобили су љубав не само наших народа већ и свих радних људи у свијету. Због свега тога наша Партија је постала узор за многе друге комунистичке партије у свијету. Те партије су училе од наше Партије и то оне нијесу криле. Интернационалистички **лик наше Партије** дошао је до израза не само у току рата већ и послије рата, када је наша Партија пружала несебичну помоћ борби појединих поробљених народа и изградњи појединих пријатељских земаља народне демократије. Све то неће никад избрисати из својих срца радни народ тих земаља.

И послије тог огромног историског дјела, које је наша Партија извршила, и признања које јој је за то било дато од свих комунистичких партија, почев од СКП (б) на наниже, десило се нешто што је незапамћено у историји међународног радничког покрета. Руководство СКП (б) и других партија једностранно је преврнуло плочу и стало да одгиче то велико историско дјело наше Партије, говорећи да код нас није било револуције, да се код нас не гради социјализам и слично. И да би то доказали донијели су једну резолуцију која претставља почетак једне неко-

мунистичке и аморалне хајке на нашу Партију и на нашу земљу. Година дана која је прошла од доношења резолуције Информбироа јасно је показала сву неправедност и трулост те резолуције и штету коју је она нанијела међународном радничком покрету.

Да ли се дјела могу побити само голим ријечима? Наравно да не могу. Никакве ријечи не могу побити чињеницу да је наша Партија организовала револуцију у нашој земљи, да је наша народна демократија резултат наше народне револуције. Јер шта је револуција? Друг Тито у свом говору у Српској академији наука каже слиједеће: »... појам револуције се у капиталистичким земљама неправилно тумачи. Назива се револуцијом свака насилна промјена режима гдје се ништа не мијења у суштини друштвених односа. То је, разумије се, скроз погрешно. Револуцијом или револуционарном промјеном друштвеног система може се назвати само она која доноси нови виши облик друштвеног уређења, која укида старе преживјеле друштвене форме, форме које коче развитак економски, политички, културни итд. умјесто да га покрећу напријед ка све вишем и савршенијем облику. Само такве промјене могу се називати револуционарне, а све друго су обични пучеви или чак контрареволуције«. А шта се код нас десило у току рата? Да ли се само промијенио режим, један кабинет министара замијенио другим? Наравно да није. Ми смо у току рата водили рат не само против окупатора већ и против старе власти, а за нову власт, нову не само по форми већ и по садржини. И као резултат те борбе стара власт је потпуно разрушена и створена нова власт. У чијим рукама се налазила та нова власт? Она се налазила у рукама радничке класе и радног народа наше земље на челу са Комунистичком партијом. То је и одредило карактер наше народне револуције чинећи је по својој суштини социјалистичком. Значи, основно питање револуције, питање власти, било је ријешено још у току рата. Онда када су јединице Црвене армије ступиле на наше тле, наша радничка класа на челу са Комунистичком партијом већ је чврсто држала власт у својим рукама. Да ли је све то што је код нас урађено револуција или нешто друго? То је ништа друго него социјалистичка револуција која је ослободила 16 милиона становника од капиталистичке експлоатације. Као што се види, пут којим је настала народна демократија у нашој земљи је сасвим други него пут којим је настала народна демократија у другим земљама. Тамо, у Пољској, Чехословачкој, Мађарској, Румунији и Бугарској, народна демократија је настала као резултат ослободилачке мисије Црвене армије, а код нас она је настала као резултат наше народне, социјалистичке револуције. Јасно је, наравно, да се и наша борба не би могла крунисати успјехом без ослободилачке борбе СССР. Али то никако не умањује значај борбе наших народа, значај победа које су наши народи однијели у тој борби. И зашто је потребно ипослије свега тога одрицати нашу револуцију и коме све то користи? Потпуно је јасно да не користи међународном радничком покрету, већ му само наноси штете, јер се огромно искуство наше револуције које има историски значај жели сакрити од међународног пролетаријата, од народа који воде самопрегорну борбу против империјалистичких поробљивача. Зато таква работа

користи само империјалистима и њиховим агентима у редовима појединих комунистичких партија.

Нашу револуцију и њен карактер такође рељефно карактерише и рјешење националног питања у нашој земљи. Лењин и Стаљин уче, а то је и пракса потврдила, да је у периоду империјализма национално питање могуће ријешити само у социјалистичкој револуцији.

Национално питање је необично важно за нашу земљу и зато му је наша Партија поклонила огромну пажњу. Неријешено национално питање је била једна од основних супротности које су раздирале стару Југославију. Зато је правилан став наше Партије по националном питању био један од основних услова за њену успјешну борбу, за окупљање маса око њене линије. Како се види из историје наше Партије, првих година њеног постојања она није имала правилан став по националном питању, што је Партији наносило огромну штету по том питању. Нарочито је друг Тито схватио важност овог питања и упорно се борио за његово марксистичко-лењинистичко постављање. То се јасно види из резолуције V земаљске конференције, а особито касније кроз Народноослободилачку борбу. Правилна линија наше Партије по националном питању могла је окупити међусобно завађене народе Југославије у заједничкој борби против окупатора. Због тога је јасно да без наше Партије не би било могуће братство и јединство народа Југославије. Заједничка држава, Федеративна Народна Република Југославија, коју су народи Југославије створили добровољно се удружујући у једну заједницу, јесте овалопћење те правилне линије наше Партије о националном питању. Благодети те политике наше Партије и друга Тита нарочито је осјетио наш, пригорски народ, који је у бившој Југославији био национално угњетан и обесправљен, а у новој Југославији је равноправан члан братске заједнице, која му омогућава несметан привредни и културни развој. Све то јасно показује свијетли лик и величину наше Партије и друга Тита.

Да ли би у једној земљи гдје расту капиталистички елементи, која иде у капитализам, била могућа равноправност народа и њихов несметани развој? Да ли би у земљи гдје се на власти налази партија која је издала социјализам, која се претворила у кулачку партију, била могућа равноправност народа и њихов несметани развој? Наравно да не би. Та равноправност и несметани развој би били угрожени, онемогућени. Зато се критичари из тора Информбироа не замисле мало над овим чињеницама? Зар и ове чињенице очигледно не доказују бесмисленост информбировских клевета против наше Партије и наше земље? Али поред свих тих клевета, под мудрим руководством наше Партије и друга Тита, братство и јединство наших народа постаје све јаче, јер у његовој основи лежи чврста здруженост наших народа на једном заједничком послу — на послу изградње социјализма у нашој земљи.

Кажу нам да се у нашој земљи не гради социјализам. И зато што тако кажу жарко би жељели да тако и буде. Но добро би било када би само жељели. Они се не задржавају само па жељама, већ предузимају све што је у њиховој моћи да би онемогућили ту изградњу

социјализма у нашој земљи. Заиста је мало невјероватно да се данас дешава и то да се у име социјализма води борба против изградње социјализма у једној земљи. Но под ма каквим се именом, па макар и социјалистичким и комунистичким, водила борба против изградње социјализма у једној земљи, она може имати само један резултат — а то је навраћање воде на млин империјализма, коришћење капиталистичком свијету. Таква је уствари од почетка до краја суштина резолуције Информбиороа и сва она кампања која је произашла из ње против наше Партије и земље.

Да ли је могуће у земљи гдје постоји народна демократија, тј. један специфичан облик диктатуре пролетаријата, што су теориски прво доказали руководиоци наше Партије, да ли је, дакле, могуће да се помоћу диктатуре пролетаријата гради не социјализам већ капитализам? Наравно да није. Тако нешто могу да тврде само они који су исувише много помутили основне појмове марксизма-лењинизма. А таквих је данас, у руководствама неких комунистичких партија, нажалост, много. Али нам много примјера јасно говори о томе да је својство праксе двојак: или да уразуми људе или да они који то неће разбију главу о њу. Тако ће бити и овога пута. Пракса наше социјалистичке изградње, огромне побједи које сваким даном у тој изградњи односе наши радници људи патјераће наше клеветнике да се уразуме и покају или ће им разбити главе. И послје свега тога лик наше Партије биће још свјетлији, још величанственији, а Тито ће бити још више не само наш већ читавог међународног пролетаријата. Праведна борба наше Партије за правilan однос међу комунистичким земљама напoкон мора побиједити.

ДИМО ВУЈОВИЋ